

VA-plan för Katrineholms kommun

Övergripande inriktningsdokument

Antagen av kommunfullmäktige 2017-03-20, § 35

Beslutshistorik

Gäller från

Antagen av kommunfullmäktige 2017-03-20, § 35

Förvaltarekap¹

-

Uppföljning

Hur:

När:

---

¹ Förvaltarekapet innebär ansvar för att

- dokumentet efterlevs
- är tillgängligt
- följa eventuellt ändrade förutsättningar för dokumentet
- dokumentet följs upp och revideras
- dokumentet är aktuellt och uppdaterat

VA PLAN KATRINEHOLMS KOMMUN, Sammanfattning

En väl fungerande vatten- och avloppsförsörjning är grundläggande förutsättning för ett hållbart samhälle. Ändamålsenliga och tillförlitliga VA-anläggningar säkerställer att såväl hälso- som miljömässiga risker minimeras.

Vattenfrågorna är gränsöverskridande och behöver hanteras gemensamt med aktörer utanför kommunen. Genom att ansvaret för dessa frågor är uppdelat på flera olika enheter i den kommunala förvaltningen finns det ett behov av att samordna hanteringen av dessa frågeställningar i kommunens dagliga och framåtriktade arbete. Frågan om behovet av allmän eller enskild VA-försörjning ger ofta upphov till en rad frågor hos enskilda fastighetsägare och den kan få stor inverkan på kommunens fysiska planering.

Enligt beslut av Vattenmyndigheten behöver landets kommuner utarbeta så kallade vatten- och avloppsplaner (VA-planer), särskilt i områden med vattenförekomster som inte uppnår eller riskerar att inte uppnå god ekologisk eller god kvantitativ status. Det är även viktigt att ta hänsyn till de sjöar och vattendrag som idag har god status att de ej försämras eller påverkas i negativ riktning. Med en kommunal VA-plan avses en plan som syftar till att skapa en heltäckande långsiktig vatten- och avloppsplanering i hela kommunen, både inom och utanför nuvarande verksamhetsområden för vatten och avlopp.

VA-planen för Katrineholms kommun har utarbetats för att utgöra ett strategidokument som ska komplettera översiktsplanen. När VA-planen blir antagen av kommunfullmäktige blir planen styrande för inriktningen på den långsiktiga VA-arbetet i kommunen.

Arbetet med att upprätta VA-planen har bedrivits gemensamt för Flens, Katrineholms och Vingåkers kommuner och Sörmland Vatten och Avfall AB (senare benämnt Sörmland Vatten) har haft samordningsansvaret för arbetet med planen.

VA-planens struktur är enhetlig för de tre kommunerna och bygger på en gemensamt antagen VA-policy. Genom att VA-planen är geografiskt specifik är den i dessa avseenden unik för respektive kommun. Mellankommunala frågeställningar har dock samordnats, vilket också varit en målsättning för övriga frågeställningar i planen.

Arbetet har bedrivits av en arbetsgrupp med representanter från de tre kommunerna och representanter för Sörmland vatten. En styrgrupp har kontinuerligt följt arbetet. Konsulter från WSP Samhällsbyggnad har varit

processledare för arbetet och väglett oss i arbetet med framtagandet av VA-planen.

Framtagande av VA-planen har skett på uppdrag av kommunstyrelserna i Flens, Katrineholms och Vingåkers kommun.

Styrgruppen har bestått av representanter både från bolagens styrelser och kommunstyrelsen i respektive kommun samt VD, kommunikatör och projektledare för Sörmlandvatten och projektledare från konsulten WSP Samhällsbyggnad

Styrgrupp:

Arne Lundberg, Flens kommunstyrelse
Lena Hagelberg, Flen Vatten och Avfall AB
Ulrika Truedsson, Katrineholms kommunstyrelse
Johan Hartman, Katrineholm Vatten och Avfall AB
Jörgen Larsson, Vingåkers Kommunstyrelse
Kristina Jonsson, Vingåker Vatten och Avfall AB
Björnar Berg, VD Sörmland Vatten
Helen Sylvefjord, Kund och Informationschef Sörmland Vatten
Lotta Eström, projektledare Sörmland Vatten
Anders Rydberg, projektledare WSP Samhällsbyggnad

Arbetsgruppen har bestått av 2-3 representanter från vardera kommunens samhällsbyggnadsförvaltningar eller kommunledningsförvaltning samt representanter från Sörmland Vatten och WSP Samhällsbyggnad.

Arbetsgrupp:

Ulrika Lernefalk, kommunledningsförvaltningen Flen
Mikael Boman, Miljöförvaltningen Flen
Bernt Persson, Samhällsbyggnadsförvaltningen Katrineholm
Erik Bjelmrot, Samhällsbyggnadsförvaltningen Katrineholm
Åsa Pettersson, Samhällsbyggnadsförvaltningen Vingåker
Kristin Larsson, Samhällsbyggnadsförvaltningen Vingåker
Anneli Ekström, Sörmland Vatten
Helen Sylvefjord, Sörmland Vatten
Pernilla Strähle, Sörmland Vatten
Lotta Edström Sörmland Vatten
Anders Rydberg, WSP Samhällsbyggnad
Agneta Norén, WSP Samhällsbyggnad

Innehåll

Sammanfattning	3
1. Inledning	7
1.1 Bakgrund och syfte	7
1.2 Antagande och uppdatering av VA-planen	7
1.3 Planprocessen	7
1.4 VA-planens uppbyggnad	7
2 Den översiktliga planeringen i Katrineholm – förhållningssätt och kopplingar	8
2.1 Vision 2025 och strategiska mål	8
2.2 Lokala miljömål	8
2.3 Översiktsplan	9
2.4 Mellankommunala frågor	10
3 Planeringsförutsättningar	10
3.1 Riksintressen	10
3.2 Miljökvalitetsnormer	10
3.3 VA-policy	10
4 VA-plan	11
4.1 VA-utbyggnad	11
4.2 Bebyggelse i väntan på planerade åtgärder	14
4.3 Enskilda VA-anläggningar	15
4.4 Åtgärder på den allmänna VA-anläggningen	17
4.4.1 Reservvatten och nödvatten	18
4.5 Dagvatten och dräneringsvatten	19
5 Organisation och samverkan	19
5.1 Genomförandeorganisation	20
6 Konsekvenser	21
6.1 Konsekvensbeskrivning	21
6.2 Ekonomi-taxa	21
7 Kommunikation	22

Datum

7.1 Intressenter	22
7.2 Kommunikationsåtgärder.....	22

1. Inledning

1.1 Bakgrund och syfte

EUs vattendirektiv genomförs i Sverige genom vattenförvaltningen. Vattenmyndigheterna fastställer förvaltningsplaner, miljökvalitetsnormer och åtgärdsprogram. Vattenmyndigheten för Norra Östersjöns vattendistrikt har fastställt förvaltningsplan, miljökvalitetsnormer och åtgärdsprogram för 2009-2015. Ett uppdrag i åtgärdsprogrammet riktat till kommunerna är att ta fram en VA-plan. Syftet med åtgärdsprogrammet är att uppfylla miljökvalitetsnormerna. Kommunstyrelsen i Katrineholms kommun gav i uppdrag 2012-02-28 till Sörmland Vatten att ta fram en VA-plan.

Syftet med planen är att bidra till att uppnå de av Vattenmyndigheten fastställda miljökvalitetsnormerna för de identifierade vattenförekomsterna.

Vattenförekomsterna utgörs av såväl sjöar och vattendrag som grundvatten. Ett annat syfte är att möjliggöra en långsiktigt hållbar VA-försörjning i områden som idag inte berörs av de allmänna vattentjänsterna.

VA-planen ska ligga till grund för de olika nämndernas budgethantering och verksamhetsplanering. VA-planen bör därför kunna stå sig under lång tid, varför åtgärder redovisas över en period på 12 år, planeringshorisonten är längre än så men inte tidssatt.

1.2 Antagande och uppdatering av VA-planen

VA-planen ska antas av kommunfullmäktige. Planen utgör ett viktigt planeringsunderlag för kommunens ställningstagande i översiktlig planering till den långsiktiga mark- och vattenanvändningen. Då planen utgör underlag till den kommuntäckande översiktsplanen, bör VA-planen aktualitetsprövas och vid behov uppdateras minst en gång per mandatperiod.

1.3 Planprocessen

VA-planen utgör ett planeringsunderlag för kommunens tjänstemän, men har en stor betydelse för såväl VA-huvudmannen som för den enskilde. Därför har vi valt att hantera planprocessen enligt plan- och bygglagen, det vill säga att samråda och ställa ut planen för granskning.

1.4 VA-planens uppbyggnad

Ställningstaganden från VA-policyn tillsammans med de förutsättningar som beskrivs i VA-översikten leder tillsammans fram till de åtgärder som presenteras i VA-planen.

2 Den översiktliga planeringen i Katrineholm – förhållningssätt och kopplingar

2.1 Vision 2025 och strategiska mål

Katrineholm - Läge för liv och lust

I Katrineholm är lust den drivande kraften för skapande och utveckling – för liv, lärande och företagsamhet. Lust är passion, vilja, ambition. Det är också det lustfyllda – det vi lever för och det vi lever av – mat, kärlek, arbete, gemenskap, upplevelser. Läget är rätt – rätt geografiskt och rätt för handling och förändring.

Kommunplan 2015-2018

I den kommunplan som är framtagen finns den politiska majoritetens vilja uttryckt för de kommande åren.

I planen uttrycks att all planering, genomförande och uppföljning av kommunens verksamheter ska fyra olika perspektiv finnas med och vägas samman- resurser, verksamhet, resultat och nytta.

Vidare uttrycks att tillväxtfrågorna är centrala för kommunens möjligheter till fortsatt utveckling och säkrad välfärd. Genom ökat bostadsbyggande, omfattande bredbandsutbyggnad och intensifierat arbete för att främja näringslivets utveckling vill kommunen skapa förutsättningar för fortsatt befolkningstillväxt, fler jobb och ökad sysselsättning. Det är i sin tur faktorer som har mycket stor betydelse för att kunna fortsätta satsningarna på förskola och skola och för att även framåt kunna trygga en god omsorg för äldre och funktionsnedsatta.

Ett av de övergripande målen som lyfts fram är ”Rena sjöar och vattendrag”. Detta ska uppnås genom att tillförseln av näringsämnen och föroreningar till sjöar, vattendrag och grundvatten minimeras. Kommunen ska verka för att samtliga sjöar och vattendrag uppnår god ekologisk status senast 2021. Skyddet av grundvattentillgångarna måste överordnas andra intressen. Samarbetet med grannkommunerna ska fortsätta för att förbättra vattendragen.

2.2 Lokala miljömål

Katrineholms kommun har utifrån de nationella miljömålen valt fyra fokusområden; klimat, vatten, biologisk mångfald samt mark, byggande och boende. Kommunstyrelsen fattade den 29 april 2014 beslut om att anta övergripande lokala miljömål:

- Klimatpåverkan ska minimeras
- Tillförsel av näringsämnen och föroreningar till sjöar, vattendrag och grundvatten ska minimeras
- Vattnet i vår kommun är en viktig tillgång som ska skyddas, då det även är vårt viktigaste livsmedel

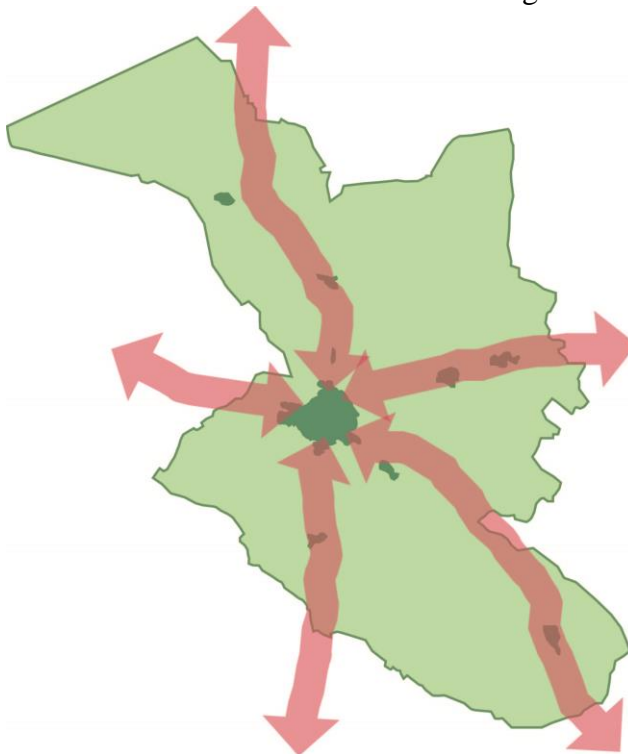

Datum

- Katrineholms kommun erbjuder en god bebyggd miljö, både inom nyproduktion och i befintlig bebyggelse. I vår kommun ska vi ha en trygg, sund och säker boendemiljö
- Naturen har ett egenvärde och ska vara en källa till upplevelser för innevånarna och besökarna i vår kommun och det görs genom ett aktivt naturvårdsarbete och ökad tillgänglighet till naturen för alla
- Vi ska förvalta park och natur på ett sätt som främjar biologisk mångfald

2.3 Översiktsplan

För Katrineholms finns en aktuell plan, Översiktsplan 2030 – del staden, antagen i november 2014 och för del landsbygd antagen december 2016. Tillsammans är dessa två delar Katrineholms övergripande översiktsplan. I båda delarna av översiktsplanen har strategier tagit fram för hur kommunen vill utvecklas och i båda delar finns en tydlig inriktning på att ny bebyggelse i huvudsak bör utvecklas utmed befintliga strukturer.

”Att lokalisera ny bebyggelse inom befintliga strukturer är viktigt för en hållbar utveckling av landsbygden ur ett ekologiskt, socialt och ekonomiskt perspektiv. Det utvecklar den service och infrastruktur som finns och medför att värdefulla natur-, kultur- och friluftsområden kan bevaras. Lokalisering av ny bebyggelse ska i huvudsak ske längs med stråk där det finns befintlig infrastruktur och service, till exempel allmänt vatten- och avloppsnät, kollektivtrafik, fibernät, skola eller handel.”

2.4 Mellankommunala frågor

Katrineholms kommun samverkar med Flens och Vingåkers kommuner i det gemensamma driftbolaget Sörmland Vatten. Överenskommelse har träffats mellan Katrineholm Vatten och Avfall AB (huvudman för kommunens VA-verksamhet) och Flen Vatten och Avfall AB om leverans av dricksvatten genom överföringsledning från Katrineholm till Flen.

Kommunen är medlem i Nyköpingsåarnas Vattenvårdsförbund. Förbundet är en ideell medlemsstyrd organisation som arbetar för renare vatten i Nyköpingsåns, Svärtaåns och Kilaåns avrinningsområde.

Katrineholms kommun gränsar till Flens kommun i norr, till Vingåkers kommun i väster, till Nyköpings kommun i öster och Norrköpings och Finspångs kommuner i söder. Samarbete över kommungränserna i vattenskyddsfrågor är därför självklart.

3 Planeringsförutsättningar

3.1 Riksintressen

I Katrineholms kommun har områden av riksintresse för naturvård, kulturmiljövård och friluftsliv pekats ut. Vidare finns 39 Natura 2000-områden, samtliga med fastställda bevarandeplaner. Dessa intressen ska beaktas vid exempelvis planerade ledningsdragningar, anläggningar mm.

3.2 Miljökvalitetsnormer

Vattendelegationen beslutar om miljökvalitetsnormerna, som uttrycker den kvalitet en vattenförekomst ska ha vid en viss tidpunkt. Huvudregeln är att alla vattenförekomster ska uppnå normen god status till år 2015 (undantagsvis 2021) och att statusen inte får försämrats. Katrineholm ingår i Norra Östersjöns vattendistrikt med tillhörande Vattenmyndighet. Vattenmyndigheten redovisade 2009 statusklassningar av ett antal vattenförekomster samt miljökvalitetsnormer för dessa.

Nya, ännu preliminära, statusklassningar och miljökvalitetsnormer har redovisats och dessa ska beslutas under 2015.

3.3 VA-policy

VA-policyn är ett uttryck för kommunens viljeinriktning och ligger till grund för VA-planarbetet både inom och utom verksamhetsområden för allmän VA-försörjning. Det övergripande målet är att uppnå en långsiktig hållbar VA-försörjning såväl i gles bebyggelse som i kommunens tätorter, som säkerställer gällande krav på god och säker dricksvattenförsörjning och som bidrar till att sjöar och vattendrag når god ekologisk status. VA-policyn redovisar principiella ställningstaganden och strategiska vägval.

4 VA-plan

4.1 VA-utbyggnad

Enligt lagen om allmänna vattentjänster är kommunen skyldig att ordna allmänna vattentjänster (allmänt vatten och/eller avlopp) om det behövs i ett större sammanhang för att skydda människors hälsa eller miljön. Ansvaret framgår av §6 och skyldigheten kvarstår så länge behovet finns kvar.

Lagen om allmänna Vattentjänster (2006:412)

6§ Om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang för en befintlig eller blivande bebyggelse, skall kommunen

- 1. bestämma det verksamhetsområde inom vilket vattentjänsten eller vattentjänsterna behöver ordnas, och*
- 2. se till att behovet snarast, och så länge behovet finns kvar, tillgodoses verksamhetsområdet genom allmän va-anläggning.*

Områden där ett sådant ansvar skulle kunna föreligga har identifierats med utgångspunkt från VA-policyns kriterier. De områden som bedömts ha det största behovet har prioriterats i VA-planen.

Inom den prioriterade gruppen områden har följande faktorer bedömts (utan inbördes ordning) för att erhålla en ytterligare rangordning.

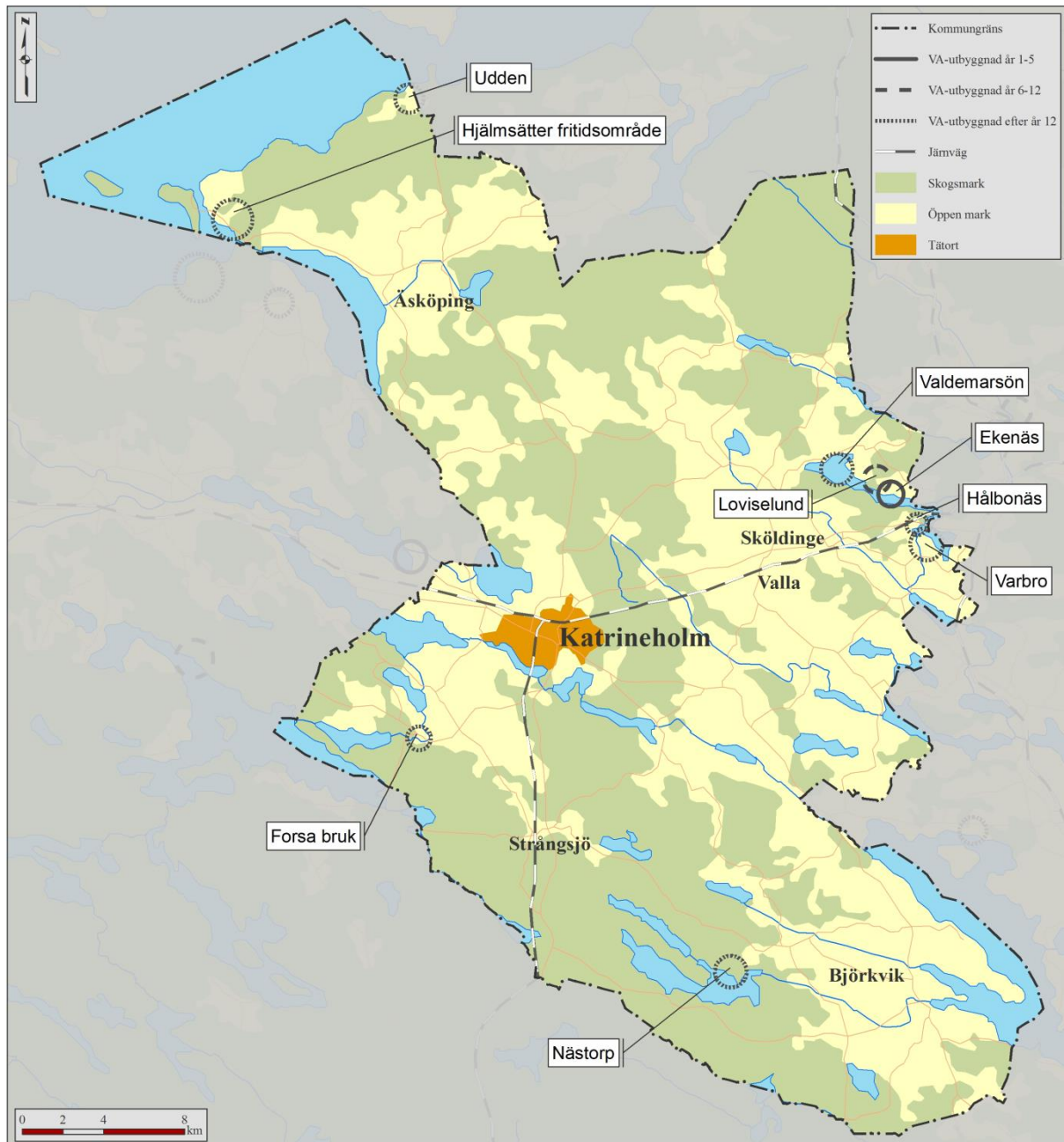
- Antal permanentboende
- Recipientens statusklassning
- Miljökvalitetsnorm
- Vattenskyddsområde, Natura 2000-område eller annat skyddsobjekt
- Områdets betydelse för kommunens utveckling

De mest prioriterade områdena ingår i den tidsatta delen av VA-utbyggnadsplanen. Ytterligare utredningar krävs för inbördes prioritering av de områden där VA-utbyggnad är aktuell först i ett senare skede.

Datum

Prio	Område	Tidsplan	Antal fastigheter	Kommentar
1	Ekenäs	2015-2020	31	Påbörjas tidigast 2018. Kan ansluta till allmänt VA efter utbyggnad av överförings-ledning mellan Katrineholm och Flen.
2	Loviselund	2021-2028	75	Påbörjas tidigast 2022. Ligger nära anslutning Ekenäs.
3	Varbro/Hålbönäs	Efter 2028	163 + 5	Varbro består av arrendetomter. Den planerade överföringsledningen mellan Katrineholm och Flen kommer att ligga 1-2 km från området.
3	Valdemarsön	Efter 2028	0	Alternativ VA-lösning måste utredas vidare med anledning av att det är på en ö.
3	Udden	Efter 2028	170	Utreda möjligheter om eventuell anslutning tillsammans med Eskilstuna kommun.
3	Nästorps	Efter 2028	52	Ca 10 km till närmsta allmänna VA, utreds vidare.
3	Forssabruk	Efter 2028	60	Ca 6 km till närmsta allmänna VA, glest och mycket berg.
3	Hjälmsätters fritidsområde	Efter 2028	123	Idag egen reningsanläggning, ca 9 km till närmsta allmänna VA.

Generella riktlinjer

- När VA-utbyggnad aktualiseras enligt §6 ska kommunen ta ställning till om en detaljplanprocess samtidigt ska inledas.
- Kommunen ska alltid göra en VA-utredning för att klarlägga verksamhetsområdets utbredning, samt beakta vilken ytterligare bebyggelse som kan vara lämplig att inkludera i VA-utbyggnaden.
- Teknikval sker av Sörmland Vatten efter beslut om verksamhetsområde

Åtgärd:

Utredning om hur tidplan för detaljplan och VO-beslut samordnas för att få en effektiv genomförandeprocess, och hur ekonomiska risker hanteras.

4.2 Bebyggelse i väntan på planerade åtgärder

Denna del av VA-planen omfattar den bebyggelse som ingår i VA-utbyggnadsplanen. Dessa fastigheter har enskilda VA-lösningar i nuläget, men bedömning har gjorts att det inte är en långsiktigt hållbar lösning. I väntan på VA-utbyggnad gäller följande:

Generella riktlinjer

- Vid förfrågningar om avlopp och bygglov/förhandsbesked meddelas fastighetsägaren snarast de planer för vatten och avlopp som finns för området.
- Uppförande av nya bostäder samt tillbyggnationer ska endast tillåtas om följande uppfylls:
  - En tillfredställande dricksvattenförsörjning med avseende på risk för påverkan av avloppsanläggningar kan anordnas.
  - Omhändertagande av avloppsvatten kan göras på ett godtagbart sätt med hänsyn till skydd av närliggande befintliga och tillkommande vattentäkter.
  - Avledning av dagvatten/eget omhändertagande kan anordnas utan att orsaka olägenheter för omkringliggande fastigheter.
  - Den nya bebyggelsen inte försämrar områdets möjligheter till en hållbar VA-försörjning.

Områden som ska anslutas 2015-2020

- Inventering av enskilda anläggningar prioriteras inte innan och under utbyggnadsprocessen. (Krav på förbättringar kan komma att ställas vid tillbyggnationer och konstaterade olägenheter.)
- Tidsbegränsade tillstånd för enskilda anläggningar bör beaktas.

Områden som ska anslutas 2021-2028

- Inventering och åtgärdande av bristfälliga enskilda anläggningar kan bli aktuellt innan utbyggnad.
- Tidsbegränsade tillstånd bör beaktas.

Områden som kan vara aktuella för anslutning efter 2028

Här listas riktlinjer för hantering av områden med samlad bebyggelse som bedöms behöva en allmän anslutning men som inte är aktuella för utbyggnad inom planperioden, eller, som behöver en förändrad VA-struktur på annat sätt.

- Inventering och åtgärdande av bristfälliga enskilda anläggningar utförs i enlighet med beslut i Bygg- och miljönämnden.

Remissförfaranden

Åtgärd: Rutiner för remissförfarande i samband med bygglov, förhandsbesked samt tillstånds- och anmälningsärenden för enskilt Va ses över.

4.3 Enskilda VA-anläggningar

Denna del av VA-planen plan omfattar områden som i dagsläget inte bedöms aktuella för en allmän anslutning inom överskådlig framtid. Områdenas behov av avlopp bedöms kunna tillgodoses med enskilda eller gemensamma vatten- och avloppsanläggningar.

Generella riktlinjer

- Vid ny- eller tillbyggnad ställs krav på att enskild avloppsanläggning ska ha kapacitet och vara godkänd för permanentboende (5 pe/hushåll).
- Fastigheter som ligger nära ett verksamhetsområde eller en överföringsledning ska av Sörmland Vatten erbjudas en anslutningspunkt när detta är möjligt.
- Uppförande av nya bostäder samt tillbyggnationer ska endast tillåtas om följande uppfylls:
  - En tillfredställande dricksvattenförsörjning med avseende på risk för påverkan av avloppsanläggningar kan anordnas.
  - Omhändertagande av avloppsvatten kan göras på ett godtagbart sätt med hänsyn till skydd av närliggande befintliga och tillkommande vattentäkter.
  - Avledning av dagvatten/eget omhändertagande kan anordnas utan att orsaka olägenheter för omkringliggande fastigheter.
  - Den nya bebyggelsen inte försämrar områdets möjligheter till en hållbar VA-försörjning.

Åtgärd: Utveckla riktlinjer och förhållningssätt avseende hantering av VA på öar.

Inventering av enskilda avloppsanläggningar

Inventering och sanering med krav på förbättring av dåliga enskilda anläggningar är viktigt för att minska miljöbelastningen av näringsämnen och spridning av smittämnen från avlopp till dricksvattentäkter. Miljöbalken reglerar de lagar och regler som gäller för enskilda avloppsanläggningar. Bygg- och miljönämnden beslutar om målsättning och inventeringstakt.

Vid en inventering bör de avloppsanläggningar som innebär störst risk för påverkan på människor och miljö prioriteras, för att på kortast möjliga tid få mest effekt. Prioriteringen ska baseras på vilken typ av anläggning det är och områdets känslighet. Bygg- och miljönämnden beslutar om prioritering vid en inventering.

Åtgärd: Ajourhålla plan för inventering av enskilda avlopp, med angivna skyddsnivåer och prioriteringsgrunder.

Kommunerna ska samverka för att uppnå likvärdiga bedömningar vid tillsyn av enskilda avlopp i samband med inventeringar och övrig handläggning.

Åtgärd: Fortsatt samarbete mellan kommunerna.

Gemensamhetsanläggningar

I samband med nyinrättande av gemensamhetsanläggning ska information ges om vilka krav VA-huvudmannen ställer på befintliga anläggningar, om det skulle bli aktuellt att överta ansvaret för dessa.

Åtgärd: Kraven ska tydliggöras, och informationsmaterial ska finnas tillgängligt på hemsida och broschyr.

Kretsloppsanpassade avloppslösningar

För att uppmuntra och underlätta införandet av kretsloppsanpassade avloppslösningar ska kommunerna gemensamt verka för att etablera en hanteringskedja för slam och slamfraktioner från enskilda avlopp som säkerställer att näringsämnen och andra resurser i avloppet nyttiggörs på bästa sätt.

Avlopp ska betraktas som en resurs med reningsteknik som ger god sanitär rening i kombination med att näringsämnen återförs till kretsloppet. Målsättningen ska vara att det ska vara ett minimum av både bakterier och näringsämnen till våra recipienter. För att lättast uppnå minimala utsläpp av näringsämnen bör dessa sorteras bort redan vid källan och återföras till odlad mark.

Åtgärder:

- *VA-planegruppen formulerar förslag till målsättning för avfallsplanen och lämnar frågan till styrgruppen för avfallsplanen.*
- *Utreda möjligheten att ställa krav på separata ledningar för WC samt BDT-vatten i bostaden, för att möjliggöra/förenkla framtida kretsloppsanpassad hantering av avloppsfraktionerna. Detta vid nybyggnad/ombyggnad av bostad.*
- *Ta fram riktlinjer och rutiner för kretsloppsanpassade avloppslösningar för enskilda avlopp.*

VA-rådgivning

I andra kommuner har goda erfarenheter av VA-rådgivare. Funktion och ansvar varierar, men syftet är i regel att vara ett stöd för fastighetsägare och samfälligheter i valet av avloppslösning och vara en lots i kommunens olika processer (detaljplanering, bygglov, prövning av enskilda avlopp). VA-rådgivaren kan ge råd om avloppslösningar på ett annat sätt än en miljöhandläggare, eftersom handläggaren har en myndighetsutövande roll som inte får ifrågasättas.

I några kommuner är VA-rådgivarens arbete mer styrt till vissa utpekade områden där allmän VA-utbyggnad skulle kunna bli aktuellt, och då ofta med målsättningen att informera områdets fastighetsägare om att de genom att vidta egna åtgärder kan undvika beslut om VA-utbyggnad. I andra kommuner är det en mer generell funktion som kan liknas vid en energirådgivares roll.

Det finns även exempel på VA-rådgivare som har rollen som VA-strateg och/eller samordnare och sammankallande för kommunens VA-planeringsgrupp.

Åtgärd: Utred möjligheter och fördelar med en gemensam VA-rådgivare / VA-strateg för de tre kommunerna samt hur funktionen ska organiseras.

Skyddsområden för enskilda vattentäkter

Det är ett krav enligt Vattenmyndigheten åtgärdsprogram att vattentäkter >50 personer (10 m³/d) ska ha ett godtagbart vattenskydd.

Åtgärd: Bevaka och stötta/verka för inrättande av lämpliga skyddsåtgärder

4.4 Åtgärder på den allmänna VA-anläggningen

Sörmland Vatten utformar planer och åtgärder för den allmänna VA-anläggningen utifrån de förutsättningar som ges i VA-verksamheten. Utöver planering av drift, underhåll och förnyelse av den befintliga anläggningen behövs också planering för att säkerställa framtida vattenförsörjning, till exempel skyddsföreskrifter för befintliga vattentäkter eller framtida reservvattentäkter. Den allmänna VA-anläggningen ska drivas så att negativa effekter för människa, miljö och samhälle undviks. Detta innebär att utbytestakten på befintligt ledningsnät måste ökas från idag på en utbytestakt på cirka 590 år till 100 års utbytestakt av VA-ledningsnätet vilket kommer att få konsekvenser både på VA-taxans utveckling och behovet av resurser i verksamheten.

Åtgärder:

- Ta fram långsiktig förnyelse- och åtgärdsplan för ledningsnätet.
- Ta fram underhållsplan för VA-anläggningen.

- Ta fram långsiktig förnyelse- och åtgärdsplan för vatten- och avloppsreningsverken inklusive tryckstegringsstationer, reservoarer och pumpstationer.
- Ta fram långsiktig hållbar lösning för hantering av externslam från enskilda avloppsanläggningar som bör ha en annan behandling än reningsverket.
- Upprätthålla Revaqcertifieringen av slam från den allmänna VA-anläggningen.
- Upprätta aktuella vattenskyddsområden och vattenföreskrifter för den allmänna vattenförsörjningen.
- Inventering och kartläggning av inrättade verksamhetsområden för vatten, spillvatten, dagvatten och anslutna fastigheter.
- Kartläggning av avtalsabonnenter exempelvis gemensamhetsanläggningar och andra fastigheter utanför verksamhetsområde (VO).
- Åtgärdernas effekter på verksamhetens kostnader ska tydliggöras.

REVAQ är ett certifieringssystem för att certifiera arbetet på avloppsreningsverk som sprider avloppsslam på åkermark. Certifieringen innebär att man bedriver ett aktivt uppströmsarbete, vilket i praktiken innebär att man försöker stoppa miljöskadliga ämnen innan de når reningsverket. Man arbetar även med ständiga förbättringar i organisationen med handlings-, utbildnings- och kommunikationsplaner etc, för att nå de satta målen.

4.4.1 Reservvatten och nödvatten

Tillgång till rent dricksvatten är en nödvändighet för ett fungerande samhälle. Vid situationer då det inträffat störning i den ordinarie försörjningen behöver en alternativ försörjning kunna sättas in för att förse abonnenternas behov av dricksvatten. Vid kortvarig störning kan nödvatten tillgodose det mest akuta behovet genom nödvattentankar. Vid längre driftstörning behöver en reservvattenförsörjning kunna sättas in för att täcka ett nära normalt behov av vatten.

Hur reservvattenförsörjningen ska lösas för Katrineholms kommun är inte utrett. Fråga är så stor att det inte inryms i planen utan behöver utredas i ett separat projekt och då inkludera både Flen och Vingåkers kommuner.

Åtgärd:

Frågan om hur en alternativ reservvattenförsörjning kan ordnas ska utredas gemensamt för de tre kommunerna.

4.5 Dagvatten och dräneringsvatten

I ett klimat i förändring blir dagvattenfrågan allt viktigare. Ökade nederbörds mängder skärper kraven på fungerande avvattning och avledning av nederbörd. Vattendirektivets fokus på recipientstatus leder till frågeställningar om dagvattenkvalitet och behandling av dagvatten. För att ha ett gemensamt förhållningssätt hur dagvattenfrågorna ska hanteras är en gemensam dagvattenpolicy en förutsättning. Kommunen beslutade den 15-03-16 om en dagvattenpolicy. Policyn ska vara en vägledning hur dagvattenhanteringen ska lösas.

Åtgärder:

- *Ta fram en handlingsplan för dagvattenhanteringen.*
- *Ta fram en dagvattentaxa.*

5 Organisation och samverkan

En väl fungerande organisation kring VA-frågor inom kommunen nyttjar varandras kompetens och möjligheter vilket ger en enhetlig och konsekvent grund för beslut. Genom att skapa förutsättningar för samordningsvinster uppnås största möjliga utväxling av satsade pengar, tid etc. Ansvaret i kommunen fördelar sig enligt följande.

Kommunens ansvar
Finansieras med skattemedel

Huvudmannens ansvar
Finansieras med VA-taxa

Utredning inför
beslut om
verksamhetsområde

Fullmäktiges beslut
om
verksamhetsområde

Skapande av VA-
anläggning i området

Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige är beslutsfattare vid antagande av kommunens översiktsplaner, VA-verksamhetsområden och VA-taxa. Det är kommunfullmäktige som har ansvaret att besluta och aktualitetsförklara VA-planen en gång per mandatperiod.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för kommunens översiktsplanering med tillhörande fördjupningar och tillägg.

Bygg- och miljönämnden

Bygg- och miljönämnden har det övergripande ansvaret för kommunens uppgifter inom plan- och byggväsendet och har det närmaste inseendet över byggnadsverksamheten inom plan- och bygglagen. Bygg- och miljönämnden har också ansvar för tillstånd, prövning och tillsyn av de enskilda avlopp så att de uppfyller dagens krav. Tillsyn utförs också på samtliga allmänna anläggningarna och vattentäkterna som finns i kommunen.

Bygg- och miljönämnden har också ansvar för tillsynen på miljöfarliga verksamheter som är anslutna till allmän VA-anläggning, med undantag för vissa verksamheter där Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet.

Katrineholm Vatten och Avfall AB

Katrineholm Vatten och Avfall AB som huvudman för vatten och avlopp tar över ansvaret för att VA-utbyggnad sker i ett område efter det att verksamhetsområde för vatten och avlopp är beslutat. Förhållandet mellan VA-huvudman och abonnent regleras i Allmänna bestämmelser för brukande av den allmänna VA-anläggningen (ABVA).

Sörmland Vatten och Avfall AB

Sörmland Vatten som sköter driften för vatten och avlopp på uppdrag av huvudmannen ser till att VA-utbyggnaden sker för de fastigheter som ligger inom beslutat verksamhetsområde.

5.1 Genomförandeorganisation

Det fortsatta arbetet med implementeringen av VA-planen och åtgärdsprogrammet är viktigt att driva vidare.

Organisation för det fortsatta arbetet med VA-planen ska bestå av en styrgrupp med en representant från KS och en representant från styrelsen i respektive ägarbolag.

Projektägare är Sörmland Vattens VD tillsammans med de tre kommunernas samhällsbyggnadschefer. Projektet ska ha en projektledare från Sörmland Vatten

och arbetsgruppen ska fortsatt bestå av 2-3 representanter från kommunens tjänstemän.

6 Konsekvenser

6.1 Konsekvensbeskrivning

Sammantaget bedöms VA-planen, jämfört med nollalternativet, innebära att möjligheterna att uppnå de fastställda miljö kvalitetsnormerna för vatten ökar, liksom att uppnå de nationella miljömål som är vattenanknutna. Vidare bedöms VA-planen innebära en ökad effektivisering av driften av den allmänna anläggningen med minskad förbrukning av energi och kemikalier. Behovet av fordonstransporter för slamtömning av enskilda avlopp kommer att minska.

Nollalternativet skulle innebära att möjligheten att uppnå god status för sjöar och vattendrag enligt Vattenmyndighetens fastställda miljö kvalitetsnormer för de identifierade vattenförekomsterna inte skulle uppnås. Vattenförekomsterna utgörs av såväl sjöar och vattendrag som grundvatten.

De negativa effekter som kan förutses är i huvudsak ökade utsläpp från befintliga avloppsreningsverk som får en ökad belastning som en följd av VA-utbyggnaden. Sammantaget bedöms dock den positiva effekten av bortbyggda enskilda avlopp överstiga denna negativa effekt.

Hälsospekterna gynnas genom minskad risk för mikrobiell förorening av enskilda brunnar och allmänna dricksvattentäkter, liksom minskad risk för dålig lukt.

Genomförande av VA-planen innebär ökade kostnader för såväl befintliga som tillkommande abonnenter inom VA-kollektivet. Ur ekonomisk synvinkel kommer dock en väl planerad VA-utbyggnad att ske på ett mer kostnadseffektivt sätt jämfört med nollalternativet, där VA-utbyggnad till viss del riskerar att komma att styras av externa myndighetsbeslut. De kostnadsökningar som kan förutses på den befintliga VA-anläggningen är en följd av det ansvar som kommunen har att upprätthålla en långsiktigt fungerande VA-försörjning, och kan inte undvikas. De kan, till vissa delar, möjligen skjutas på framtiden, men då till priset av en ökad risk för driftstörningar och svårigheter att uppfylla gällande myndighetskrav.

En gemensamt framtagen VA-plan för de tre grannkommunerna skapar förutsättningar för samordnade och kostnadseffektiva åtgärder som inte varit möjliga utan VA-planen.

6.2 Ekonomi-taxa

En VA-utbyggnad innebär att investeringsvolymen kommer att öka framöver och finansieringen av VA-utbyggnad i allmän regi skall ske enligt lagen om

allmänna vattentjänster och innebär att full kostnadstäckning skall uppnås.

VA-taxan består av två typer av avgifter, bruksavgifter som är en årlig avgift som ska täcka kostnaden för vattenförbrukning, rening av avloppsvatten och drift och underhåll av VA-anläggningarna. Den andra avgiften är anläggningsavgifter (engångsavgift) som betalas i samband med att en förbindelsepunkt för vatten och avlopp meddelas fastighetsägaren.

Vid utbyggnad av vatten- och avloppsledningar tas en anläggningsavgift ut och projekten skall finansieras enligt någon av nedanstående modeller, alternativt genom en kombination av flera. En grundförutsättning är alltid att kommunfullmäktige beslutat att området skall ingå i verksamhetsområdet för kommunens allmänna vatten – och avloppsanläggning, detta för att kunna tillämpa gällande VA-taxa enligt vattentjänstlagen (2006:412).

- Som huvudalternativ skall finansiering ske via uttag av anläggningsavgifter enligt gällande VA-taxa.
- Om anläggningsavgifterna enligt VA-taxan inte täcker anläggningskostnaden kan sär taxa tillämpas enligt beslutad sär taxemodell. En förutsättning, enligt vattentjänstlagen, för detta är att ”anläggningskostnaden på grund av särskilda omständigheter medför kostnader som i beaktning av omfattning avviker från andra fastigheter i verksamhetsområdet”. Enligt beslutad Sär taxemodell skall denna avvikelse överstiga 30%.
- Om gällande VA-taxa inte täcker anläggningskostnaden och sär taxa inte får tillämpas kan kostnaderna täckas av övriga abonnenter i VA-kollektivet.

Åtgärd: Säkerställa en taxa som klarar framtida förändringar i VA-verksamheten samt se över dess konstruktion.

7 Kommunikation

God och tydlig kommunikation i alla led, så väl inom kommunen/bolaget som gentemot andra samhällsfunktioner och medborgare, skapar trovärdighet, underlättar arbetet.

7.1 Intressenter

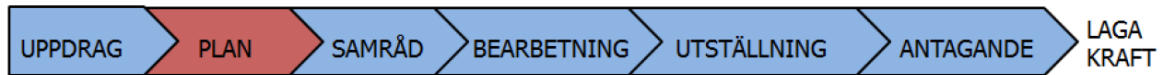
Många intressenter i samhället berörs av en VA-plan och under arbetet med att ta fram VA-planen har dessa identifierats.

7.2 Kommunikationsåtgärder

I samband med en VA-plan finns ett behov av kommunikation, under olika skeden. Detta innebär främst att när planen är beslutad är en av åtgärderna att ta fram en strategisk kommunikationsplan för hela VA-planen. Utöver den

strategiska planen kommer det sedan att skapas en kommunikationsplan per omvandlingsområde.

Åtgärder:

- *Skapa en strategisk kommunikationsplan.*
- *Kommunicera VA-planen på Sörmland Vattens hemsida samt på kommunernas hemsida (genom en länk till en av platserna).*
- *Sörmland Vatten kommunicerar med berörda parter vid omvandlingsområden och utbyggnadsområden.*
- *Använda resultatet av bolagets kundnöjdhetsmätning i sin kommunikation.*

Bilagor

VA-översikten

Områdesbeskrivningar

Kartor

Åtgärdslistan

VA-policyn
